RISE RIKOSSEURAAMUSLAITOS

STY

Asiantuntijalausunto
Julkinen

RISE/2008/2026

4.5.2026

Eduskunnan lakivaliokunta

Asia: VNS 3/2026 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2027–2030

Rikosseuraamuslaitoksen lausunto julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2027–2030

Julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2027–2030 Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenoihin on kohdennettu rahoitusta noin 331 milj. euroa vuonna 2027, vuoden 2030 määrärahataso on noin 335 milj. euroa.

Julkisen talouden vaikeasta tilanteesta huolimatta Rikosseuraamuslaitokselle kohdistuu keskimääräistä vähemmän sopeuttamista, mikä on erittäin myönteistä Rikosseuraamuslaitoksen toimintaedellytysten kannalta. Rikosseuraamuslaitokselle kohdennetaan noin 1,1 milj. euron toimintamenosäästö vuodelle 2027. Toimintamenosäästön suuruus kasvaa vuosittain kehyskaudella siten, että se on noin 4 milj. euroa vuonna 2030 (sisältää arvion Rikosseuraamuslaitokselle kohdennettavasta valtionhallinnon toimintamenoihin kohdennetusta 25 milj. euron säästöstä). Säästöjen aikaansaamiseksi Rikosseuraamuslaitoksen on tarkasteltava prosesseja ja organisaatiota sekä tehtävä ehdotuksia sääntelyn keventämiseksi ja hallinnollisen taakan vähentämiseksi.

Kevään 2025 kehyspäätöksessä Rikosseuraamuslaitokselle myönnettiin lisärahoitusta hallitusohjelman mukaisten lainsäädännön uudistusten vaatimiin lisävankipaikkoihin ja niiden edellyttämään henkilöstöön. Taloudellisten voimavarojen ja henkilöstöresurssien niukkuus sekä riittämätön määrä vankipaikkoja muodostavat edelleen merkittävän riskin Rikosseuraamuslaitoksen toiminnalle. Osittain hyvin huonossa kunnossa olevaan vankilaverkostoon kohdistuu merkittäviä investointitarpeita tulevina vuosina.

Rangaistusta suorittavien päivittäinen keskimäärä kasvanut viime vuosina huomattavasti ja osin ennakoimattomasti. Vuosien 2021–2025 välillä vankien päivittäinen keskimäärä kasvoi noin 2 800

vangista noin 3 550 vankiin ja yhdyskuntaseuraamuksia suorittavien päivittäinen keskimäärä kasvoi 3 170 henkilöstä 3 840 henkilöön. Erityisesti vankimäärän kasvun ennakoidaan jatkuvan voimakkaana, mikä jatkossakin kasvattaa vankipaikkojen ja lisähenkilöstön tarvetta. Yliasutus, vankien lisääntyneet päihde- ja mielenterveysongelmat sekä kansainväliseen järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvien vankien määrän kasvu lisäävät turvallisuusriskejä vankiloissa. Turvallisuustilanne on toistaiseksi pystytty pitämään varsin vakaana muun muassa siirtämällä henkilöstöresursseja valvontaan, mutta henkilökunta on varsin kuormittunutta. Kun korkeasta vankiluvusta johtuva kuormittava tilanne jatkuu pitkään, se aiheuttaa henkilöstössä uupumusta, heikentää työkykyä ja työilmapiiriä.

Rangaistusten täytäntöönpanon tavoitteena on lisätä rangaistusta suorittavan valmiuksia rikoksettomaan elämäntapaan. Mahdollisuudet järjestää muun muassa päihdekuntoutusta ja uusintarikollisuuden ehkäisemiseen tähtääviä tukitoimia vangeille ja yhdyskuntaseuraamusta suorittaville rangaistusaikana ja sen jälkeen ovat heikentyneet Rikosseuraamuslaitoksen ja yhteistyökumppaneiden resurssipulan sekä rakenteellisten muutosten takia. Yhdyskuntaseuraamusten osalta ongelmana on käytettävissä olevien yhdyskuntapalvelun palvelupaikkojen määrän merkittävä väheneminen muun muassa hyvinvointialueuudistuksen ja kolmannen sektorin vaikean taloustilanteen myötä. Palvelupaikkojen vähäisyys viivästyttää yhdyskuntapalvelun suorittamisen aloittamista.

Pääjohtaja Anna Arola-Järvi

Digital PDF Signature / Digitaalinen PDF-allekirjoitus
Anna Arola-Järvi
Pääjohtaja
Rikosseuraamuslaitos
anna.arola-jarvi@om.fi